

Hanna Sarkkinen vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä LAGUNA-hankkeeseen (1 000 000 euroa)

Eduskunnalle

LAGUNA (Large Apparatus for Grand Unification and Neutrino Astronomy) on eurooppalaisen maanalaisen tutkimuslaboratorion rakentamisen tutkimista varten muodostettu Euroopan komission rahoittama monikansallinen konsortio. Suuret neutriinoilmaisimet tulee sijoittaa syvälle maan alle sopivan etäisyyden päähän CERNistä. Pyhäsalmen kaivos Pyhäjärvellä täyttää nämä vaatimukset. Lisäksi kallion rakennettavuusominaisuudet ovat hyvät, eikä alueella ole koetta mahdollisesti häiritseviä ydinvoimaloita. Tehtyjen tieteellisteknisten (Design Study: 2008—2011 ja LAGUNA-LBNO: 2011—2014) vertailujen perusteella Pyhäsalmen kaivos on ensisijainen vaihtoehto sijoituspaikaksi.

Kyseessä on historian suurin kansainvälinen tiedehanke Suomessa. Hankkeen tarkoituksena on tutkia neutriinotähtitiedettä sekä fysiikan suurinta ongelmaa, niin sanottua suurta yhtenäisteoriaa. Hankkeen tulokset voisivat mullistaa luonnon peruslakien ja aineen olemuksen tuntemusta vähintään yhtä paljon kuin kuuluisan Higgsin hiukkasen löytäminen.

Suomen osuus kokonaiskustannuksista vahvistuu myöhemmin osallistujamaiden välisissä neuvotteluissa. Yleensä vastaavissa hankkeissa isäntämaan osuus on sen suhteellista osuutta suurempi, koska se hyötyy hankkeesta eniten. Rakentamisajan rahavirrasta merkittävä osa suuntautuisi Suomeen. Ilmaisimien käyttöajan rahavirroista voidaan esimerkkinä käyttää Sveitsissä sijaitsevaa Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskusta: CERNin toiminnot tuovat alueelle seitsemän frangia jokaista isäntävaltion sijoittamaa frangia kohden.

LAGUNA-hankkeessa on tarkoitus edetä siten, että ensivaiheessa toteutettaisiin pilottiprojekti. Suomen osuus olisi noin kolmasosa pilotin viisivuotisesta kustannusarviosta, joka on 40—50 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 1 000 000 euroa momentille 32.20.40 Oulun Eteläisen Instituutin tutkimustoiminnan kehittämiseen ja LAGUNA-hankkeen pilottivaiheen ensivaiheen kuluihin.

Talousarvioaloite TAA 281/2015 vp

Helsingissä 9.10.2015

Hanna Sarkkinen vas
Katja Hänninen vas